

Een fascinerend land, waar het bijna altijd waait, het regelmatig regent, de zon ook schijnt en de Brexit het gesprek van de dag is.

Op 8 december Presentatie over het Kierbesluit Haringvliet, door Vogelbescherming Nederland en Rijkswaterstaat. Aanvang 20:00 uur

RWS zal een toelichting geven over de uitvoering van de Kier en VBN zal aandacht geven aan de gevolgen voor de vogels in het Haringvlietgebied. Vanuit die invalshoek kunnen we kijken naar vogelmonitoringsprojecten. Er wordt namelijk gewerkt aan een plan rond monitoring rondom en na de Kier. Hierbij zal de hulp van Vogelwerkgroepen worden gevraagd.

Op 12 januari presentatie over de wet natuurbescherming, door Bas de Bruin van de Omgevingsdienst Zuid-Holland. Aanvang 20:45

Onderdelen van de presentatie:

Wat zijn de taken van de OZHZ.

Wat zijn de taken van het team groen, hoe zijn deze ontstaan.

Inzoomen met name op de gebiedsbescherming Delta wateren (beheerplannen, toegangsbeperkingsbesluitgebieden, handavingsplannen), welke instanties, wie is verantwoordelijk, voortgang proces Haringvliet (kierbesluit/droomfonds).

Op 9 februari komt Pim Wolf ons van alles vertellen over de trektelpost Breskens.

Deze presentatie zal een mooie inleiding zijn voor een excursie naar Breskens.

Verlagen

Verslag Excursie-estafette 26 augustus 2017

Door Hans op den Dries

Het was een geweldige zonnige dag, met temperaturen tussen de 14 en 25°C. Er was veel belangstelling en deze was goed verdeeld over alle excursies. Het aantal bezoekers per excursie lag tussen de 18 en 28 personen.

Opgeteld hebben er totaal over alle excursies 180 mensen aan de excursies deelgenomen. Daarvan waren er 50 gast. Dit geeft natuurlijk wel een vertekend beeld, omdat meerdere mensen met diverse excursies hebben meegelopen.

Traditiegetrouw waren er door Marianne en Corrie weer enkele heerlijke taarten gemaakt. Deze taarten gingen er in als zoete koek.

Bij de vogelexcursie werden we verrast door de mist, die redelijk lang bleef hangen. Hierdoor viel het zicht tegen en werden er in het begin weinig vogels gezien. Nadat de mist was opgetrokken, werd dit ruimschoots goedgemaakt.

Als ik een paar vogelsoorten mag noemen, dan schieten de volgende zo even te binnen:

Kleine en grote zilverreiger, oeverloper, bosruiter, witgat, kempfaan en watersnip, zeven eendensoorten, waaronder de zomertaling, vele zangertjes, waaronder de gele kwikstaart, blauwborst en kleine karekiet en tot slot nog in volle glorie een slechtvalk als rover in het gezelschap. En zeker niet te vergeten: de reuzenstern. Deze vogel liet zich een aantal keren goed bekijken.

Verder hebben we bij de volgende excursies nog leuke vogelbijvangsten gehad als roodborsttapuit, paapje, enkele spechten, goudvink, boomklever, sperwer, buizerd, havik en visarend. Tot slot zijn er in de late uren nog een houtsnip en bosuil gehoord.

Excursie: vogels bij de Strypse Wetering

Tijdens de beide muizenexcursies in het Schor (ochtend en avond) zijn er in muisvriendelijke inlooppalen enkele leuke soorten gevangen. Het zijn de bosmuis (14), de huisspitsmuis (7) en de dwergmuis (3). De laatste soort was voor mij een minder bekende soort. Deze muis is in staat in rietstengels te klimmen en dat hebben we even mooi kunnen bewonderen. We kregen een deskundige uitleg bij, met mooie verhalen.

Excursie: muizen

Excursie: muizen

Het is tijd om even een uitstapje te maken naar het rijk van de planten en paddenstoelen. Ik wil hieronder even een paar leuke soorten noemen. Eerst de planten: dodemansvinger, pareltjesgras, reuzenzwenkgras, gewone raket, egelboterbloem, muursla en veldhondstong. Allemaal stuk voor stuk mooie en vermoedelijk veelzeggende namen, zonder dat ik weet wat ze zeggen. Daarvoor moeten we waarschijnlijk de geschiedenisboeken in.

Excursie: planten

Naast de planten is er dus ook naar de paddenstoelen gekeken. De soortenrijkdom was weliswaar niet erg groot, maar de soorten die we zagen waren wel mooi. Wat te denken van de giftige groene knolamaniet. Daarnaast zagen we onder andere de volgende soorten: berkenzwam, rossige kus-sentjeszwam, sparrerveertje (erg mooi en fragiel), elfenschermpje, parelhoenchampignon zwam, sombere fluweelboleet, vaaggeordelde melkzwam en als laatste een slijmerige prachtig gekleurde heksenboter. Naast de fraaie vormen die paddenstoelen kunnen hebben, hebben ze ook vaak bijzondere kenmerken zoals geur, smaak en kleur. Daarnaast dragen ze vaak mooie lange namen.

Excursie: paddestoelen

Nu weer terug naar de dierenwereld.

Ook de libellen en de vlinders kwamen aan bod. Hiervoor zijn we 's middags aan de overkant van de weg bij het Bezoekerscentrum het halfopen bos ingegaan. De open vlaktes worden omringd door hoge bomen en vele struiken. Hierdoor heeft de wind weinig vat op de vlaktes. De zon krijgt dan ook de kans om het gebied op te warmen en dat biedt dus de ideale omstandigheden voor deze lichtgewicht vliegers. Helaas was er geen libellen specialist beschikbaar, maar in de groep was best wel wat kennis aanwezig. Ook hebben we een aantal leuke vlindersoorten gezien.

Hieronder even een korte opsomming. Vlinders: bont en bruin zandogje, citroenvlinder, kleine vuurvlinder, hooibeestje, muntvlinder en icarusblauwtje.

Excursie: vlinders

Enkele vlinders werden op vakkundige wijze gevangen en voor een korte tijd in een loeppotje gedaan, zodat de groep de vlinder mooi kon bekijken. Libellen: bruinrode en bloedrode heidelibel, grote keizerlibel, gewone oeverlibel, lantaarntje, grote roodoogjuffer en de watersnuffel. Vooral de roodoogjuffers waren erg mooi te bewonderen. Ze zaten op waterplanten waar je ze met de verrekijker minutenlang kon bewonderen.

Excursie: libellen

Later in de middag was het tijd voor de waterbeestjes. Ook dit is een intrigerende wereld. Vooral de larven van haften, juffers en libellen hebben een prachtige vorm.

Excursie: waterbeestjes

Excursie: waterbeestjes

Met de wetenschap dat daar dan later een totaal ander gevormd dier uitkomt, is dat eigenlijk niet te begrijpen. De roofkevers die veelvuldig in vele vormen en maten gevangen werden, waren wat lastiger op naam te brengen, maar bij de geelgerande waterkever lukte dat nog wel. Dit was echt een pracht en groot exemplaar.

Daarnaast zijn er veel ruggenzwemmers en schaatsenrijders gevangen en uiteindelijk ook nog drie vissoorten, namelijk een grote silt, een voorn en meerdere baarsjes.

Excursie: waterbeestjes

Excursie: waterbeestjes

Tijdens de avond excursies, na de tweede muizenronde, kwamen de vleermuizen en nachtvlinders aan bod.

Wat de vleermuizen betreft is de soortenrijkdom ongeveer gelijk aan de muizen. Er zijn deze excursie vier soorten waargenomen. Dit is gebeurd met behulp van een batdetector. Het zijn de dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis. Dit is best een mooi resultaat. Vooral

de watervleermuis is met vele exemplaren op de grote vijver aanwezig. Doordat de excursieleider de dieren zo nu en dan met een grote zaklamp beschijnt, krijgen we de gelegenheid om de drukke vliegbewegingen goed te bekijken. Het is een duistere wereld, maar super interessant en verbaasend wat deze kleine zoogdieren voor techniek in huis hebben om aan voedsel te komen.

Als laatste aandacht voor de nachtvlinders. Er waren in de heemtuin enkele bomen besmeurd met een zoet smeersel, twee vallen geplaatst en een laken gespannen. Vooral het laken trok veel bekijks.

Nachtvlinders

De bezoekers staan al krabbend en wapperend met hun handen naar het witte doek te kijken, als ware het een spannende film. Maar het gekrioel van al die kleine nachtdiertjes, als vlinders, torretjes, hoornaars, langpootmuggen en dergelijke geeft de mens naast het spannende beeld, ook het kriebelgevoel. Toch weerstaan ze dat gevoel, omdat de vormen en de kleuren van al deze nachtdiertjes de ogen van de mens aantrekken. Zo prachtig zijn bijvoorbeeld de geveerde antennes en de voelsprietten, de vleugels in alle vormen en maten, de kleuren van de diverse insecten. Ik ga niet alle soorten opnoemen, want dat zou te veel van het goede zijn (macro's 59, micro's 24 en bijvangst 3). Bij het volgende rijtje staat de Z voor zeldzaam

Hier enkele soorten macro's: witte eenstaart (Z), oranje wortelboorder, braamvlinder, egale bosrankspanner (Z), witte en bruine grijsbandspanner (en nog vele (dwerg)spanners), donker klaverblaadje, zwart en rood weeskind, karmozijnrood weeskind (vrij Z), vele uiltjes als bruine sikkelui (Z) en gepijlde micro-uil (vrij Z).

Even nog een paar micro's: tweevlekvedermot (Z), purpermot (Z), zuster-, kool-, essen- en vuurmot, pinguintje, mutsjeslichtmot en de parelmoermot.

Tot slot wil ik de drie bijvangstsoorten nog even noemen, namelijk de grote spinnende watertor, het zuidelijk stipkopje (een sprinkhaan) en de roodpootschildwants (of ook wel de boswants). Allemaal stuk voor stuk weer prachtige namen en evenzo prachtige insecten.

Of de namen inderdaad ook altijd wat zeggen over de vorm en of verschijning van de dier-, planten- en paddenstoelsoorten dat mag u zelf oordelen, maar dat de bedenkers van deze namen vindingrijk waren, dat mag gerust gezegd worden.

Tussendoor zijn er diverse pauzes geweest en kon er lekker nagepraat worden onder het genot van koffie/thee en een stuk taart.

We kunnen ook dit jaar weer terug kijken op een zeer geslaagde dag met veel mooie natuur en vele leuke momenten. Op naar volgend jaar, dan gaan we er weer net zo'n mooie dag van maken. Alle excursieleiders bedankt. En uiteraard, zonder alle bezoekers was deze dag nooit zo geslaagd geweest, dus u ook bedankt!

Totaalijst van de nachtvlinders

Waarnemers: Kees van Rij, Ed & Mary van der Es en Peter Rooij (EIS 246).

Bij de macro,s verwijzen de nrs naar de afbeeldingen in "Nachtvlinders", uitgave 2015 (ISBN 978 90 2155 9223).

	Wetenschappelijke naam	NL naam	aantal				imgo	
macro			A	B	C	D		
330b	Triodia sylvina	oranje wortelboorder	2					x
337b	Watsonella binaria	gele eenstaart	1					x
337e	Drepana curvatula	bruine eenstaart	2					x
337g	Cilix glaucata	witte eenstaart	1					x
337h	Thyatira batis	braamvlinder	2					x
339f	Cyclophora punctaria	gestippelde oogspanner			1			x
340h	Cyclophora linearia	gele oogspanner			1			x
340o	Idaea dimidiata	vlekstipspanner		1				x
340t	Idaea aversata	grijze stipspanner	1					x
341g	Xanthorhoe spadicearia	bruine vierbandspanner			2			x
341h	Xanthorhoe ferrugata	vierbandspanner			1			x
342f	Epirrhoe alternata	gewone bandspanner	1		1	1		x
343k	Eulithis testata	oranje agaatspanner			1			x
346c	Horisme tersata	egale bosrankspanner	1					x
349b	Eupithecia absinthiata	egale dwergspanner			1			x
349d	Eupithecia assimilata	hopdwergspanner	1	1				x
349f	Eupithecia vulgata	gewone dwergspanner	2		1			x
349g	Eupithecia tripunctaria	schermbloemdwergspanner			1			x
349j	Eupithecia icterata	oranje dwergspanner	1					x
353c	Lomaspilis marginata	gerande spanner	1					x
353d	Ligdia adustata	aangebrande spanner			1			x
353h	Macaria alternata	donker klaverblaadje	2	3	1			x
354a	Chiasmia clathrata	klaverspanner	2	5				x
354i	Opisthograptis luteolata	hagedoornvlinder	1					x
354j	Epione repandaria	puntige zoomspanner		1				x
359b	Peribatodes rhomboidaria	taxusspikkelspanner	2		1			x

361e	Ectropis crepuscularia	gewone spikkelspanner	1				x
363a	Cabera pusaria	witte grijsbandspanner	1				x
363b	Cabera exanthemata	bruine grijsbandspanner	1				x
363h	Campamea margaritaria	appeltak	1		2		x
369b	Furcula furcula	kleine hermelijnvlinder		1			x
369i	Pheosia tremula	brandvlerkvlinder	2				x
369j	Ptilodon capucina	kroonvgeltje	1				x
376a	Catocala nupta	rood weeskind	1			2	x
376d	Catocala sponsa	karmozijnrood weeskind				1	x
377m	Laspeyria flexula	bruine sikkelluil	1				x
377n	Rivula sericealis	stro-uiltje	1	2			x
378b	Hypena proboscidalis	bruine snuituil	2	1			x
378g	Schrankia costaestrigalis	gepijld micro-uil			1		x
378n	Hermia tarsipennalis	lijnsnuituil	1				x
378p	Hemina grisealis	boogsnuituil	2				x
379h	Earias clorana	kleine groenuil	1				x
380d	Euxoa cursoria	variabele wortelluil	1				x
380f	Agrotis vestigialis	bonte wortelluil	1	2	1		x
381m	Ochropleura plecta	haarbos	2	1	1		x
382c	Noctua pronuba	huismoeder	1	1	4	3	x
382h	Noctua janthe	open-breedbandhuismoeder	1				x
384c	Xestia c-nigrum	zwarte-c-uil	3	2	3		x
384k	Xestia xantographa	vierkantvlekuil		2			x
386c	Lacanobia oleracea	groente-uil			1		x
388d	Mythimna albipuncta	witstipgrasuil	1				x
393a	Atethmia centrigo	essengouduil	1				x
395a	Amphipyra pyramidea	piramidevlinder	1				x
395e	Mormo maura	zwart weeskind				1	x
395l	Phlogophora meticulosa	agaatvlinder	1			2	x
397q	Litoligia literosa	duinhalmuiltje	6		1		x
398l	Luperina testacea	gewone grasuil	1				x
401e	Hoplodrina ambigua	zuidelijke stofuil	5	1	4	1	x
403a	Diachrysia chrysitis	koperuil	1		1		x
403p	Abrostola triplasia	donker brandnetelkapje	1				x
micro							
209	Monopis monachella	zusterlot			1		x
213	Plutella xylostella	koolmotje	1				x

216	Prays fraxinella	essenmot			1		x
218	Carcina quercana	vuurmot		1	2		x
230	Stenoptilia bipunctidactyla	tweevlekvedermot		1			x
233	Eupoecilia angustana	gewoon smalsnuitje	1				x
240	Pandemis corylana	hazelaarbladroller	1				x
241	Clepsis spectrana	koolbladroller	1				x
241	Adoxophyes orana	vruchtbladroller	1				x
243	Hedya salicella	pinguintje			1		x
243	Celypha cespitana	oranjegele lijnbladroller			1		x
243	Celipha lacunana	brandnetelbladroller	3				x
249	Cydia splendana	gewone spiegelmot	2		1		x
252	Acrobasis consociella	eikentopspinselmot	1				x
252	Acrobasis advenella	mutsjeslichtmot	2				x
254	Agriphila tristella	variabele grasmot	3	1	2		x
254	Crambus lathoniellus	vroege grasmot	1				x
256	Cataclysta lemnata	kroosvlindertje	2		2		x
256	Evergestis pallidata	bonte valkmot	1				x
256	Schoenobius gigantella	rietsnuitmot			1		x
257	Pyrausta purpuralis	purpermot	1				x
257	Pyrausta despicata	weegbreemot	5	6	5		x
258	Udea prunalis	grijze kruidenmot	1				x
259	Udea ferrugalis	oranje kruidenmot	3				x
259	Pleuroptia ruralis	parelmoermot	1				x

bij- vangst								
	Pentatoma rufipes	roodpootschildwants (boswants)	2				x	
	Conocephalus fuscus	zuidelijk spitskopje	2				x	sprink- haan
	Hydrophylus piceus	grote spinnende watertor	1				x	

Onderstaande soorten zijn aangetroffen op de "smeer"

Noctua pronuba	huismoeder	8	imago
Amphypira pyramidea	piramidevlinder	3	imago
Phlogophera meticulosa	agaatvlinder	1	imago
Hoplodrina ambigua	zuidelijke stofuil	1	imago
Laconobia oleracea	groente-uil	1	imago

Mythimna l-album	witte-l-uiil	1	imago
Catocala nupta	rood weeskind	1	imago
Agrotis ipsilon	grote worteluil	1	imago

**Een mooier Haringvliet voor vogels en mensen
door Paul Rutten (Vogelbescherming Nederland, projectleider Recreatie Droomfonds-
project Haringvliet)**

Net achter de Haringvlietdam loop je het bijzondere natuurgebied in. Een vogelgebied dat jaren was afgesloten voor bezoekers, maar waarover vogelaars al heel lang enthousiast zijn. Je loopt een paar honderd meter door het struweel, met een enkel doorkijkje op een rietveld en een uitloper van het Haringvliet. De route doet je fluisteren, maar het geluid van vogels zwelt aan. Grote sterns zie je overvliegen, met visjes voor hun kroost. Het laatste stuk van de route neemt je mee door een soort tunnel. En dan opeens sta je in een unieke vogelkijkhut, vormgegeven als een kunstwerk. Buiten 'openbaart' zich het Haringvliet. Het laat de grootsheid van het water zien, en het brakke water dat hier na een halve eeuw eindelijk weer stroomt. En natuurlijk zie je vogels. Je begint te kijken naar de lepelaars, maar ontdekt daarna tientallen andere vogels. Steltlopers, eenden, sterns, ganzen, zaagbekken, zeearenden en talloze andere soorten.

Aanleiding

De Haringvlietssluisen worden na jaren hermetische afsluiting in 2018 eindelijk 'op een kier' gezet. Europese vismigratieafspraken zijn daarvoor de basis. Zes natuurorganisaties, waaronder het Wereld Natuur Fonds en Vogelbescherming Nederland, grijpen dit moment aan om het gebied een impuls te geven. Dat er binnenkort weer zout water het Haringvliet in stroomt, vinden we geweldig. Zo krijgen we een beetje dynamiek terug in onze 'deltanatuur', een waar walhalla voor vissen en vogels. Het project heet "Droomfondsproject Haringvliet", want een omvangrijke bijdrage komt uit het Droomfonds van de Nationale PostcodeLoterij. Die maakte de start van het project mogelijk (zie ook www.haringvliet.nu). Maar ook de Provincie Zuid-Holland is enthousiast over onze doelstellingen en steunt daarom de kwaliteitsimpuls voor het Haringvlietgebied ook financieel.

Vooral natuur

Veruit het grootste deel van de beschikbare gelden gaat naar natuur: de aankoop van gronden, natuurontwikkeling die honderden hectaren dynamischer moet maken. Maar ook de aanleg van schelpdierbanken en de herintroductie van een iconische soort: de steur. Een vis die wel 3 meter lang kan worden zwom hier, in het Haringvliet, een dikke halve eeuw geleden nog gewoon rond. En die natuur is ons goedgezind: voor de zeearenden uit de Biesbosch zit het Haringvliet al in hun dagelijkse vliegroute. Op Tiengemeten nestelt zelfs een jong paartje. Ook de 'nieuwe' visarenden weten het gebied inmiddels te vinden. De aantrekkingskracht die het Haringvliet op die vogels heeft, willen we ook graag voor mensen realiseren.